

Omavalvonta sosiaalihuollossa

Omavalvontaseminaari 21.9.2016

Omavalvontasuunnitelma (SospaL 922/2011) 6 §

”Yksityisten sosiaalipalvelujen tuottajan on laadittava toiminnan asianmukaisuuden varmistamiseksi omavalvontasuunnitelma, joka kattaa kaikki palvelujen tuottajan sosiaalipalvelut ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitetut palvelukokonaisuudet. Palvelujen tuottajan on pidettävä omavalvontasuunnitelma julkisesti nähtävänä ja seurattava sen toteutumista.

Sosiaali- ja terveystalouden lupa- ja valvontavirasto voi antaa määräyksiä omavalvontasuunnitelman sisällöstä, laatimisesta ja seurannasta”

Omavalvonta (VanhL 980/2012) 23 §:

- ”**Toimintayksikön johtajan** on huolehdittava, että toimintayksikössä **järjestetään omavalvonta** palvelujen laadun, turvallisuuden ja asianmukaisuuden varmistamiseksi. Omavalvontaa varten on laadittava omavalvontasuunnitelma, joka on pidettävä julkisesti nähtävänä. Suunnitelman toteutumista on seurattava ja palveluja kehitettävä toimintayksikön palveluja saavilta iäkkäiltä henkilöiltä, heidän omaisiltaan ja läheisiltään sekä toimintayksikön henkilöstöltä säännöllisesti kerättävän palautteen perusteella.
- Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä omavalvontasuunnitelman sisällöstä, laatimisesta ja seurannasta.”

Valviran määräys 1/2014

- Omavalvonnalla tarkoitetaan palvelujen tuottajan omatoimista laadun ja asiakasturvallisuuden varmistamista siten, että toiminnassa toteutuvat lainsäädännön, lupaehtojen ja palvelujen tuottajan itse omalle toiminnalleen asettamat laatuvaatimukset. Omavalvonta on osa toimintayksikössä toteutettavaa laadunhallintaa ja perustuu **riskinhallintaan**.
- **Laadittava toimintayksikön johdon ja henkilökunnan yhteistyönä** – henkilökunnan sitoutuminen
- Sisällytettävä muun muassa perustiedot, toiminta-ajatus, arvot ja periaatteet sekä kuvaus siitä, miten toimintayksikön riskinhallinta toteutetaan ja miten tieto riskeistä käsitellään.
- Asiakkaan asema, muistutusmenettely

Sosiaalihuoltolaki (1301/2014) 47 §

- Sosiaalihuollon **toimintayksikön tai muun toimintakokonaisuudesta vastaavan tahon** on laadittava omavalvontasuunnitelma sosiaalihuollon laadun, turvallisuuden ja asianmukaisuuden varmistamiseksi. Suunnitelma on pidettävä julkisesti nähtävänä, sen toteutumista on seurattava säännöllisesti ja toimintaa on kehitettävä asiakkailta sekä toimintayksikön henkilöstöltä säännöllisesti **kerättävän palautteen perusteella**.
- Omavalvontasuunnitelman sisällöstä, laatimisesta ja seurannasta voidaan säätää tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus ”Lex Laura”

- SHL 48 § 1 mom: Sosiaalihuollon **henkilöstöön kuuluvan** tai vastaavissa tehtävissä toimeksiantosuhteessa tai itsenäisenä ammatinharjoittajina toimivien henkilöiden on toimittava siten, että asiakkaalle annettavat sosiaalipalvelut toteutetaan laadukkaasti.
- 3 mom: Kunnan ja yksityisen palveluntuottajan on tiedotettava henkilöstölleen ilmoitusvelvollisuudesta ja sen käyttöön liittyvistä asioista. Ilmoitusvelvollisuuden toteuttamista koskevat **menettelyohjeet on sisällytettävä 47 §:ssä tarkoitettuun omavalvontasuunnitelmaan.** Ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia ilmoituksen seurauksena.

Riskinhallinta

Jatkuva toiminnan laadun varmistaminen ja
kehittäminen

Riskinhallinta

- Omavalvonta perustuu riskinhallintaan, jossa palveluun liittyviä riskejä ja mahdollisia epäkohtia huomioidaan monipuolisesti.
- Omavalvontasuunnitelma tarkoittaa palveluille laadittavaa kirjallista suunnitelmaa, jonka avulla asiakkaan palveluissa esiintyvät epäkohdat ja riskiä aiheuttavat tilanteet pystytään tunnistamaan, ehkäisemään ja korjaamaan suunnitelmallisesti ja nopeasti.

Omavalvonta kuuluu kaikille

- Omavalvonta on **koko työyhteistön** toteuttamaa jatkuvaa toiminnan laadun varmistamista ja kehittämistä
- On osa **koko henkilökunnan** jokapäiväistä toimintaa kaikissa työtehtävissä ja –vaiheissa
- Tarkoituksena on, että **henkilökunta** arvioi koko ajan omaa toimintaansa, kuulee asiakkaita asiakasturvallisuuteen ja palvelun laatuun liittyvissä asioissa, havainnoi ja kiinnittää huomiota riskeihin ja pyrkii aktiivisesti vaikuttamaan riskitekijöiden poistamiseksi toimintayksikössä.
- Ehkäisee jälkikäteisen oikeusturvan tarvetta

Omavalvontasuunnitelma on väline

- Korostaa palvelujen tuottajan **omaa vastuuta** palvelujen laadusta – ei viranomaisen vahvistusmenettelyä (HE302/2010).
- Oltava julkisesti nähtävillä
- Toteutumista seurattava
- KONKRETIA
- Jatkossa: Maakunnan omavalvontaohjelma (lakiluonnos sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 21 §)

Miten henkilökunta tuo esille havaitsemansa epäkohdat, laatupoikkeamat ja riskit?

- ”Kehitysehdotukset, poikkeamat, läheltä piti –tilanteet ja tapaturmat dokumentoidaan sovitulla tavalla ja käsitellään seuraavasti:
- -poikkeamatilanne havaitaan, välittömät toimenpiteet tehdään ja se kirjataan.
- -tapahtuma käsitellään yksikön kokouksissa säännöllisesti ja määritellään jatkotoimenpiteet, ettei tapahtuma toistu.”
- ”Kaikki poikkeamat kirjataan toimintajärjestelmä X:ään. Ohjeet kirjaamiseen löytyvät Poikkeamien kirjaaminen –sivulta.
- Kirjaaminen tulisi suorittaa viipymättä poikkeaman jälkeen, jotta yksityiskohdat ovat tuoreena mielessä. Poikkeaman raportoi sen havainnut henkilö.
- Kirjaamisen jälkeen poikkeama siirtyy yksikön esimiehen käsiteltäväksi.”

Miten yksikössä käsitellään haittatapahtumat ja läheltä piti-tilanteet, miten ne dokumentoidaan ?

- ”Kehitysehdotukset, poikkeamat, läheltä piti –tilanteet ja tapaturmat dokumentoidaan sovitulla tavalla ja käsitellään seuraavasti:
 - -poikkeamatilanne havaitaan, välittömät toimenpiteet tehdään ja se kirjataan.
 - -tapahtuma käsitellään yksikön kokouksissa säännöllisesti ja määritellään jatkotoimenpiteet, ettei tapahtuma toistu.”
- ”Kaikki poikkeamat tulee käsitellä esimiehen johdolla yksikön tai tiimin kokouksessa hoivakodin tasolla tai ryhmäkodeittain. Kokouksessa käydään läpi kunkin poikkeaman osalta mitä tapahtui ja miksi (juurianalyysi). Samalla sovitaan, mitä korjaavia toimenpiteitä tehdään. Ajoittain (kuukausittain tai 2-4 krt. vuodessa) tulee käsitellä kaikki yksikön poikkeamat ja pyrkiä keksimään keinot välttyä poikkeamilta....”

Korjaavat toimenpiteet: miten yksikössänne reagoidaan esille tulleisiin laatupoikkeamiin?

- -poikkeamatilanne havaitaan, välittömät toimenpiteet tehdään ja se kirjataan.
- -tapahtuma käsitellään yksikön kokouksissa säännöllisesti ja määritellään jatkotoimenpiteet, ettei tapahtuma toistu.”
-